

EFOP-1.8.1-VEKOP-15-2016-00001 KOMPLEX NÉPEGÉSZSÉGÜGYI SZŰRÉSEK

LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE A VASTAGBÉLSZŰRÉSRŐL

ÓVÁRI ANNAMÁRIA
PUSKÁS ÉVA
2021.02.18.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

- 1. A vastagbéliszűrés jelentősége /Puskás Éva/**
- 2. A vastagbéliszűrés gyakorlati megvalósítása /Óvári Annamária/**

MIÉRT FONTOS A VASTAGBÉLSZŰRÉS?

A betegség előfordulása

- Hazánkban a **második leggyakoribb**, mindkét nemet érintő daganattípus;
- Magyarországon az egy naptári évben bejelentett új vastag- és végbéldaganatos esetek száma évente **~10 000** (2017-ben 10 780);
- **Férfiaknál** gyakoribb és mérsékelten emelkedő trendet mutat (2017-ben **5 978** eset);
- **Nőknél** a gyakoriság alacsonyabb és mérsékelt csökkenés figyelhető meg (2017-ben **4 802** eset).

Forrás: Nemzeti Rákregiszter (<http://stat.nrr.hu/>, 2017 BNO C18-21)

MIÉRT FONTOS A VASTAGBÉLSZŰRÉS?

Haláloki szerepe

- A vastagbélbetegségekből eredetű halálokozások száma is rendkívül magas hazánkban: **évi 5000** körül ingadozik;
- A kormegoszlást tekintve a vastag- és végbélbetegségekből okozta halálozás mindkét nemben a 40. év után válik gyakoribbá, **50 és 70 év között tetőzik**, majd csökkenőre fordul.

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

MIÉRT FONTOS A VASTAGBÉLSZŰRÉS?

A vastagbél-daganatos halálozás csökkentésének lehetőségei

Új megbetegedések számának csökkentése

- Egészségfejlesztés, egészségkultúra, életmódbeli kockázati faktorok visszaszorítása
- **Szűrés** ⇒
kolonoszkópia ⇒
polip eltávolítás

A daganatos elváltozás korai felismerése

- **Szervezett népegészségügyi szűrés, magas megjelenési arány**
- Korán megkezdett kezelés, jobb prognózis

Hatékony gyógyítás

- Onkoteam-ek
- A terápia helyes megválasztása
- Megfelelő támogató kezelés
- Magas ötéves túlélés

MIÉRT FONTOS A VASTAGBÉLSZŰRÉS?

Korai diagnózis jelentősége

- A tünetek megjelenése előtti korai felismerés és diagnózis következtében kedvezőbb prognózisra lehet számítani.
- OK: a klinikai tünetek megjelenése előtti (azaz korai stádiumban) megkezdett kezelés eredményesebb, mint a később elkezdett kezelés.

MIÉRT FONTOS A VASTAGBÉLSZŰRÉS?

„Szervezett szűrővizsgálat” kritériumai (Wilson- Junger)

1. Az adott szűrendő betegség **fontos egészségproblémát** jelent mind az egyén, mind pedig a közösség számára.
2. A kiszűrt betegek **gyógyítására megfelelő, elfogadott módszer áll rendelkezésre.**
3. A **diagnosztikus és terápiás feltételek adottak** a kiszűrtek további vizsgálatára, kezelésére.
4. A betegség lefolyása során kell, hogy legyen egy **felismerhető látens, vagy korai tünetes stádium.**
5. Rendelkezésre kell állnia egy **megfelelő szűrőtesztnek, vagy szűrővizsgálatnak.**
6. A szűrőtesztnek/vizsgálatnak **elfogadhatónak** kell lennie a széles populáció számára.
7. A betegség **természetes fejlődésmenetének** jól ismertnek kell lennie.
8. Megfelelő eljárásrenddel kell rendelkezni a páciensek **további vizsgálatra történő utalásához, illetve kezeléséhez.**
9. A **költségeknek** gazdaságilag egyensúlyban kell lenniük az egészségügyi ellátás lehetséges felmerülő kiadásaival.
10. Az **esetek azonosítása folyamatosan** kell, hogy történjen, és nemcsak egyszeri alkalommal.

MIÉRT FONTOS A VASTAGBÉLSZŰRÉS?

A vastagbéliszűrés, mint „szervezett népegészségügyi szűrés”

- A vastagbédaganatok időben megkezdett kezelése esetén az 5 éves túlélés magas;
- A vastagbédaganatok nagy többsége (>80%) átlagos kockázatú egyéneknél alakul ki;
- Az elváltozás korai szakaszban tünetmentes, csak szűréssel tárható fel;
- Jelentős népegészségügyi probléma: a vastag- és végbélrák évente mintegy 10 000 új megbetegedéssel, és több mint 5000 fő halálával jár;
- Tudományos bizonyítékokkal alátámasztott, hogy a szervezett szűrés csökkenti az idő előtti vastagbédaganatos halálozást.

MIÉRT FONTOS A VASTAGBÉLSZŰRÉS?

A vastagbéliszűrés, mint „szervezett népegészségügyi szűrés”

- **Fejlődésmenete** ismert: kb. 10 év
- **Módszere:** rejtett székletvér immunkémiai kimutatása + teljes, „minőségi” kolonoszkópia (esetleges polipektómiával)
- **Hatásossága:** bizonyított
- **Ajánlás:** Az átlagos kockázatú, 50-70 év közötti férfiak és nők 2 évente meghívásos szűrése
- **Várható népegészségügyi eredmény:** 40% feletti részvételnél mintegy 20%-kal képes csökkenteni a daganatok okozta halálozást

Forrás: European guidelines for quality assurance in colorectal cancer screening and diagnosis First Edition© European Union, 2010

VASTAGBÉLSZŰRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT KERETÉBEN

A projekt átfogó céljai

- A népegészségügyi programok hatékonyságának növelése, a daganatos megbetegedések és az ebből eredő halálozások számának csökkentése, a daganatos betegségek súlyos következményeinek elkerülése;
- A szűrővizsgálatok teljes körűen szabályozottak legyenek, javuljon a közfinanszírozott, szervezett, célzott szűrővizsgálatok hatékonysága;
- A lakosság egészségtudatosságának fejlesztése (beleértve a szűrővizsgálatokon való részvételi hajlandóságot), a célcsoporthoz igazított egészségkommunikáció megerősítése. A szűrővizsgálati rendszer felülvizsgálata és korszerűsítése. A lakosság egészségének fejlesztése.

VASTAGBÉLSZŪRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT KERETÉBEN

- **Módszer:**

- Központi behívás 2 évente/ egyéni jelentkezés

- Kétlépcsős

- 1. lépcső: Székletvér vizsgálat

- 2. lépcső: Vastagbéltükrözés, amennyiben a székletben rejtett vér volt kimutatható

- **Célcsoport:**

- 50-70 év közötti átlagos kockázatú lakos

- **Közreműködők:**

- Önként jelentkező háziorvosi praxisok (~ 1800 db)

- 55 db kolonoszkópos egység

VASTAGBÉLSZŰRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT
KERETÉBEN

Széketvér vizsgálattal kapcsolatos teendők, amennyiben a lakos háziorvosa részt vesz a projektben

1. Személyre szóló meghívó kézhezvétele
2. Mintavételi csomag átvétele a háziorvosnál
3. Első mintavétel otthon
4. Második mintavétel otthon
5. Minták mihamarabbi postára adása (az erre a célra szolgáló borítékban)
6. A beküldéstől számított 2 héten belül érdeklődjön az eredménye után háziorvosánál

VASTAGBÉLSZŰRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT KERETÉBEN

SZÉKLETVÉR VIZSGÁLTATL KAPCSOLATOS TEENDŐK

1.) Személyre szóló meghívó kézhezvétele

4.) Második mintavétel otthon

Kérjük, ügyeljen rá, hogy a második mintavétel az első mintavételt követő legközelebbi székletürítés alkalmával történjen meg.

2.) Mintavételi csomag átvétele a háziorvosnál

A meghívó kézhezvételét követően lehetőleg 2 héten belül.

5.) Minták mihamarabbi postára adása

Szíveskedjen kitölteni és levágni a meghívólevél alján található részt, majd azt a mintavételi tartályokkal együtt a postán feladni az erre a célra szolgáló borítékban.

3.) Első mintavétel otthon

Kérjük, olvassa el a használati útmutatót.

6.) Eredmény átvétele

Körülbelül 2 hét után érdeklődjön a háziorvosánál.

VASTAGBÉLSZŰRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT
KERETÉBEN

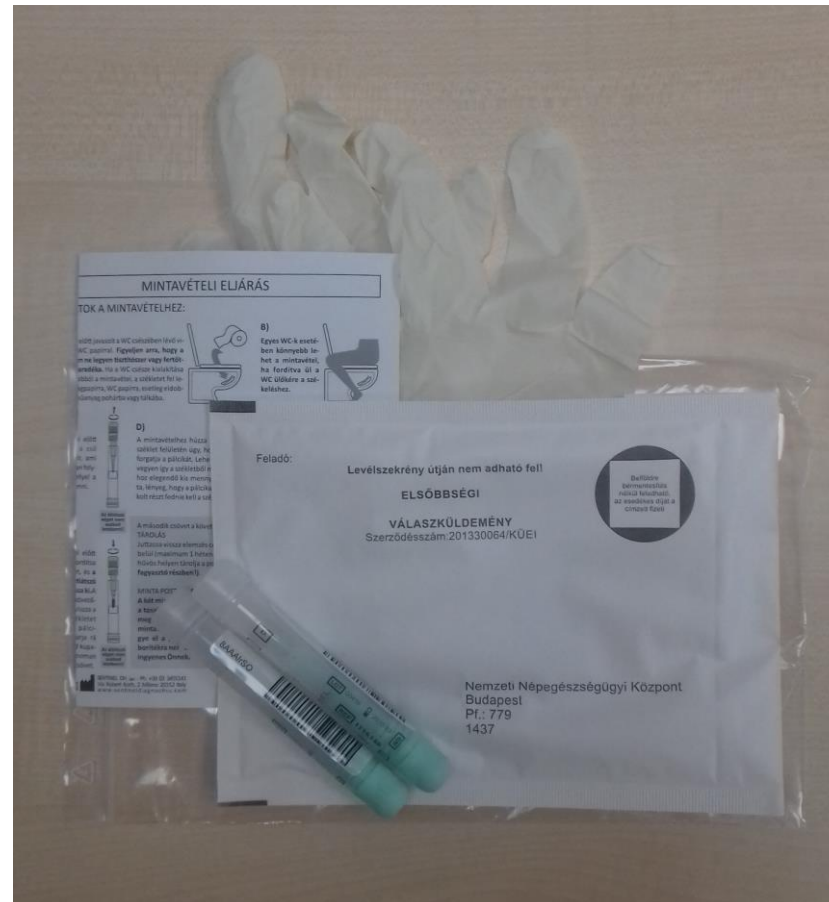
Székletvér vizsgálattal kapcsolatos teendők, amennyiben a lakos háziorvosa nem vesz részt a projektben

1. Részvételi szándék jelzése a **szures@nnk.gov.hu** címre (személyes adatok megadásával)
2. Mintavételi csomag levélben érkezik a megadott postai címre
3. Első mintavétel otthon
4. Második mintavétel otthon
5. Minták mihamarabbi postára adása
6. Az eredményéről levélben fogjuk tájékoztatni

VASTAGBÉLSZŰRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT
KERETÉBEN

Mintavételi csomag

VASTAGBÉLSZÜRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT KERETÉBEN

HU [IVD] CE	SENTIFIT® pierceTube	REF 1156188
	MINTAGYŰJTŐ CSŐ SZÉKLET MINTAVÉTELHEZ	

HASZNÁLATI ÚTMUTATÓ
székletmintavévo cső használatához

Mielőtt elvégezné a mintavételt, kérjük, olvassa végig figyelmesen ezt a használati útmutatót! A székletminta vétele előtt nincs szükség diétára és a gyógyszeresedés módosítására sem.

MINTAVÉTELNÉL KÉRJÜK, HOGY ÜGYELJEN A KÖVETKEZŐKRE:

- 1) A széklet, melyből mintát vesz, ne érintkezzen semmivel sem (vizelettel vagy vízzel)!
- 2) A tartályt a zöld oldalán tudja kinyitni a kupak lecsavarásával.
- 3) A pálcikával kis mennyiségű mintát vegyen a széklet több részéből úgy, hogy a pálcika rovátkáit befedje!
- 4) Zárja be a tégelet a kupak visszacsavarásával, és rázza össze a cső tartalmával!
- 5) Ügyeljen rá, hogy a tartály külseje és a boríték tiszta maradjon!

Köszönjük, hogy részt vesz a vastagbélrák népegészségügyi szűrőprogramjában! Háziorvosánál tájékozódhat két hét elteltével az eredményről.

ÁLTALÁNOS ÖVINTÉZKEDÉSEK

A mintavétel csőben reagens folyadék van, amit sem meginni, sem kiönteni nem szabad. Amennyiben a folyadék szembe, bőrre vagy nyálkahártyára kerül, azonnal mossa le folyó vízzel! Tünet esetén forduljon orvoshoz. A csövet gyermekektől elzárva kell tartani.

MINTAVÉTEL

A két mintavételi csőbe két egymást követő székelés után kell közvetlenül mintát venni. Lehetőség szerint a széklet ne érintkezzen vízzel és vizelettel sem, ezért érdemes kiüríteni a hólyagát székelés előtt, ha lehetséges. Ne végezzen mintavételt menstruációs ciklus alatt, vagy ha a végbélből vérzést tapasztal (pl. vérző aranyér esetén). A mintavételhez felveheti a kapott csomagban lévő gumikesztyűt.

MINTAVÉTELI ELJÁRÁS

JAVASLATOK A MINTAVÉTELHEZ:

A)

A mintavétel előtt javasolt a WC csészében lévő vizet felitatni WC papírral. Figyeljen arra, hogy a WC csészében ne legyen tisztítószert vagy fertőtlenítőszert maradványok. Ha a WC csésze kialakítása miatt nehéz abból a mintavétel, a székletet fel lehet fogni újságpapírra, WC papírra, esetleg eldobható, tiszta műanyag pohárba vagy tálkába.

B)

Egyes WC-k esetében könnyebb lehet a mintavétel, ha fordítva ül a WC ülőkére a székeléshez.

C)

A mintavétel előtt csavarja le a cső zöld kupakját, ami egy pálcikában folytatódik, amellyel a mintát kell venni.

D)

A mintavételhez húzza végig a pálcikát a széklet felületén úgy, hogy közben körbeforgatja a pálcikát. Lehetőleg több helyről vegyen így a székletből mintát. A vizsgálat-hoz elegendő kis mennyiségű székletminta, lényeg, hogy a pálcika végén lévő rovátkolt részt fednie kell a székletnek.

E)

A mintavétel előtt és után se fordítsa feje a csövet, és a cső másik, áttátszó végét ne nyissa ki. A mintavételt követően helyezze vissza a csőbe a székletet tartalmazó pálcikát, és csavarja rá erősen a zöld kupakot, majd finoman rázza meg a csövet.

A második csövet a következő székéleskor kell használni, ugyanilyen módon.

TÁROLÁS

Juttassa vissza elemzés céljából a mintagyűjtő eszközt a lehető legrövidebb időn belül (maximum 1 héten belül). A mintavételi csöveket fénytől védve, lehetőleg hűvös helyen tárolja a postára adásig. A tárolás a hűtőben is lehetséges (de ne a fagyaszó részben!).

MINTA POSTÁRA ADÁSA

A két mintát tartalmazó csövet a kapott nejlonzacskóba helyezze bele, majd ezt a zacskót tegye a kapott borítékba. A borítékba szintén helyezze el a szűrési meghívó alján lévő vonalkódos részt, amit ollóval vágjon le és írja rá mindkét mintavétel dátumát. Az előre megcímezett borítékot a mintákkal minél előbb vigye el a postahivatalba vagy mozgáspostára, de ne postaládába dobja. A borítékra nem kell bélyeget ragasztani, sem a feladót nem kell ráírni. A feladás ingyenes Önnek.

VASTAGBÉLSZŰRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT
KERETÉBEN

Milyen eredményei lehetnek a székletvér vizsgálatnak?

1. A negatív lelet azt jelenti, hogy a székletben rejtett vér nem volt kimutatható.

További teendő: nincs, 70 éves koráig két évente ismételt meghívást fog kapni a szűrésre.

VASTAGBÉLSZŰRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT
KERETÉBEN

Milyen eredményei lehetnek a székletvér vizsgálatnak?

2. Nem- negatív lelet azt jelenti, hogy a székletben rejtett vér volt kimutatható, ezért további vizsgálat szükséges. A vastagbéltükrözést akkor is érdemes elvégeztetni, ha nincs semmilyen tünet vagy panasz.

További teendő:

VASTAGBÉLSZŰRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT KERETÉBEN

További teendők nem- negatív lelet esetén

- Keresse fel háziorvosát aki mindenben a segítségére lesz (pl. időpontkérés, beutalók, béltisztító készítmény felírása, részletes tájékoztatás).
- A tükrözés előtt két héten belül szükséges elvégezni egy vérvizsgálatot.
- Béltisztítás elvégzése az orvosa által elmondottak és a betegtájékoztatóban leírtak alapján.
- Megjelenés a vastagbéltükrözésen (ajánlott kísérelővel menni, 1 szabadnapot szánjon rá).
- Amennyiben történik szövettani vizsgálat, kb. két hét múlva előzetes időpont egyeztetést követően érdeklődjön a vizsgálatot végző intézménynél.

VASTAGBÉLSZŰRÉS

AZ EFOP- 1.8.1- VEKOP-15-2016-00001 SZ. KIEMELT PROJEKT
KERETÉBEN

Milyen további eredményei lehetnek a székletvér
vizsgálatnak?

3. Értékelhetetlen lelet azt jelenti, hogy az adott minta feldolgozása során valamilyen technikai hiba történt.

További teendő:

- Amennyiben háziorvosa benne van a projektben: lehetősége van második egységcsomag átvételére.
- Amennyiben háziorvosa nincs benne a projektben: az eredményközlővel egy időben biztosítjuk Önnek az újabb egységcsomagot.

KÖSZÖNJÜK MEGTISZTELŐ FIGYELMÉT!

TOVÁBBI INFORMÁCIÓÉRT KÉRJÜK, FORDULJON HÁZIORVOSÁHOZ VAGY KERESSEN
BENNÜNKET AZ ALÁBBI ELÉRHETŐSÉGEKEN:

SZURES@NNK.GOV.HU
SZURES.NNK.GOV.HU

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE